

ZAKONOS

d'ivesestar 10. 7. 2001

pal o čačipena so hin le manušen andal o minoriti the pal oda, so avel avreske andro varesave aver zakoni**PREAMBUĻA**

O Čechiko parlamentos andre koda demokraticko the čačipnengero statos, dikhindos pro čačipen pre nacionalno the etnicko identita, so hin kotor manušikane čačipendar,

respektindos, hoj sakones andal e minorita - the manušes korkores, the calona grupa - hin peskeri identita, so del pes avri peskera kulturaha, tradicijaha the čhibaha,

dikhindos, kaj e multikulturno societa te barol, the kamindos, kaj o minoriti lačhes te dživen la majoritaha,

zaačhindos perdal o manuša andal o minoriti o čačipen te lel than andro kulturno, sadženengero the ekonomicko dživipen, the andro sadženengere veci, najbuter ajse, so peren pro minoriti,

arakhindos o čačipena le manušengere andal o minoriti, sar hin pisimen andro maškarmutne dovakeribena pal o manušikane čačipena tho anglune slobodi, so hin lenca e Čechiko republika phandli, the andre Ustava tho Liif pal o čačipena tho slobodi,

avka diňa avri oda zakonos andre Čechiko republika:

JEKHTO KOTOR**PAL O ČAČIPENA, SO HIN LE MANUŠEN ANDAL O MINORITI****JEKHTO ŠERO
ANGLUNE PARAGRAFI****§ 1****Pal soste džal**

(1) Koda zakonos hin pal o čačipena le manušengere, so hin andal o minoriti, the so šaj keren pašal lende o ministerstva, o aver themeskere amti the o thaneskere organi (dureder pes vakerel ča pal o "sadženengere organi").

(2) Kada zakonos na kerel avreng ajse thana andre aver zakoni, so vakeren pal o čačipena le manušengere, so hin andal o minoriti.

§ 2**Pal soste vakeras**

(1) E minorita hin grupa čechika občani, so dživen andre adadivesutni Čechiko republika, the so hine aver peskera etnikaha, čhibaha, kulturaha, the tradicijaha. Kadi grupa hin cikneder sar e grupa Čechi the korkore sikhaven, hoj kamen te avel likerde sar minorita u kamen te likerel the bararel peskero averipen, peskeri kultura the čhib. The kamen te zaačhel peskere nipos, savo hin historicko grupa.

(2) O manuš andal e minorita hin čechiko občanos, so thovel pes kija aver nacija sar čechiko the kamel te avel gindo manušeske andal e minorita jekhetane avredženenca, so thoven pes kija kada isto nacija.

DUJTO ŠERO

O ČAČIPENA LE MANUŠENGERE ANDAL O MINORITI

§ 3

Sar te kerel le minoritengere čačipenca

(1) Le manušenge pal o minoriti - sakone jekheske vaj sadženenge jekhetane - hin zaačhade lengere čačipena, so hin andre koda zakonos, specialna čačipnaskere l'ila, maškarmutne dovakeribena pal o anglune manuškane čačipena tho slobodi, so hin lenca e Čechiko republika phand'li.

(2) Ņiko pes našt'i thovel andre le minoritengere čačipena.

§ 4

Peskero čačipen te kidel avri peskeri minorita

(1) Ņikaskes našt'i nič našt'ol vašoda, hoj hin andal e minorita.

(2) O sadženengere organi na keren l'ila navenca pal o manuša andal o minoriti. O perzonalna informaciji ko hin sava nacijatar, džal tel o specialna čačipnaskere l'ila.¹⁾ Le informacijenca, so kala organi kidne avri tel le manušengero giņipen vaj pal aver specialno zakonos, kija savi nacija sar ko pes thođa the so lendar dičhol ko savi nacija hin, našt'i kala organi keren aver buťa, sar vaš soske kala informaciji kidne avri. O informaciji pal o statisticko giņipen mus te aven mosarde.

§ 5

O čačipen le manušengero andal o minoriti te jekhetañarel pes

O manuša andal o nacionalna minoriti pes šaj jekhetañaren andro nacionalna zgejlipena the politicka seri the politicka zgejlipena, ča mus te likerem o specialna čačipnaskere l'ila.²⁾

§ 6

O čačipen te kerel pašal e problematika la minoritakeri

(1) Le manušen andal o nacionalna minoriti hin čačipen te lel than andro kulturno, sadženengero the hospodarsko dživipen the andre sadženengere veci, najbuter andre ajse, so peren pre lengere minoriti. Kada than šaj len pro gava tho fora, andre le themeskere kotora the andro calo them.

(2) O čačipen pal o kotororo 1 keren o manuša andal o minoriti jekhbuter ajse dromeħa, hoj hine kerde avri pal aver zakoni³⁾ le minoritengere vibori the Rada le themeskere šeralipnaskeri vaš o minoriti (teleder pes pisinel ča "e Rada").

(3) Le themeskero šeralipen kerđa peske e Rada, kaj leske e Rada te del god'i pal le minoritengere phučibena. Le šerales la Radake kerel vareko andal le themeskero šeralipen.

(4) Andre Rada len than le minoritengere zaačhade tho manuša andal o amti. Jepaš vaj buter le dženendar andre Rada hin le minoritengere zaačhade, so len kidne avri le minoritengere jekhetañibena.

(5) Maškar oda, so e Rada kerel, perel:

- a) te richtinel kada, so o Šeralipen kerel u hin oda sphandlo le čačipenca le manušengerenca andal o minoriti,
- b) te phenel peskero lav kijo zakoni, kija le šeralipnaskere l'ila, so hin sphandle le čačipenca le manušengerenca so hin andal o minoriti, mek angleder, sar o Šeralipen sa kada chudela,

- c) te kerel vaš o Šeraŕipen o rodipena pal le minoritengeri situacija andre Čechiko republika,
- d) te kerel vaš o Šeraŕipen vaj ministerstva vaj aver amti o ŕiŕa, sar so te kerel paŕal kada, so kempel le minoritenge, najbuter andro ŕkoli, kultura tho mediji, andro vakeriben la dakera čhibaha, andro sadženengero the kulturno dživipen,
- e) jekhetanes te kerel le themeskere kotorenca le themeskeri nacijengeri politika,
- f) te del godi, sar te ulavel o love andal le themeskero lovengero giņipen perdal o minoritengere aktiviti.

(6) O Šeraŕipen phenel agorutno lav pre la Radakero statutos, kaj hin pisimen, sar o manuŕa aven andre Rada the so e Rada kerel.

§ 7

O čačipen te pisinel nava andre la minoritakeri čhib

Le manuŕen andal o minoriti hin čačipen te pisinel peskero nav the aver nav andre la minoritakeri čhib tel kada, so hin pisimen andro specijalno čačipnaskero ŕil.⁴⁾

§ 8

O čačipen te aven nava andre buter čhiba

(1) Le manuŕen andal o minoriti, so but the la tradicijaha dživen andre Čechiko republika, hin čačipen, kaj o nava vaš o gava tho fora, kaj dživen, lengere kotora, ulici the aver thana, o nava pro khera kaj hin amti the pro khera, kaj pes kidel avri, te aven pisimen the andre la minoritakeri čhib.

(2) Pal oda, so andro kotororo 1, the pal o drom sar te pisinel o nava andre buter čhiba vakerel specijalno čačipnaskero ŕil.⁵⁾

§ 9

O čačipen te vakerel peskera čhibaha anglo amti tho sudi

Le manuŕen andal o minoriti, so but the la tradicijaha dživen andre Čechiko republika, hin čačipen te vakerel peskera čhibaha anglo amti tho sudi. Buter pes pal oda vakerel andro specijalna čačipnaskere ŕila.⁶⁾

§ 10

O čačipen pre minoritakeri čhib paŕ o avrikidipen

Le manuŕen andal o minoriti, so but the la tradicijaha dživen andre Čechiko republika, hin čačipen pro informaciji andre peskeri čhib, kaj the kana pes kidel avri the pre aver informaciji pal oda. Pal kada pes vakerel andro specijalna čačipnaskere ŕila.⁷⁾

§ 11

O čačipen te sikhŕol andre la minoritakeri čhib

(1) Le manuŕen andal o minoriti, so but the la tradicijaha dživen andre Čechiko republika, hin čačipen te sikhŕol the te avel barardo andre peskeri čhib andro ŕkoli, angleŕkolakere khera the andro khera paŕ o ŕkoli. Pal kada buter vakeren o specijalna čačipnaskere ŕila.⁸⁾

(2) O manuŕa andal o minoriti pal o kotororo 1 ŕaj zathoven tel o specijalna čačipnaskere ŕila⁸⁾

- a) sukromna ŕkoli, kaj sikhŕaren peskera čhibaha, vaj kaj sikhŕaren peskeri čhib,
- b) sukromna angleŕkolakere khera tho sukromna khera paŕ o ŕkoli.

§ 12

O čačipen te bararel la minoritakeri kultura

(1) Le manušen andal o minoriti hin čačipen te likerel the te bararel peskeri čhib, kultura tho tradiciji, u kaj oda o averdžene te respektinen.

(2) O them šegetinel, hoj e kultura, o tradiciji, tho čhiba le minoritengere, so but the la tradicijaha dživen andre Čechiko republika, šaj ačhon the baron. Jekhbuter del vast andro programi, so džan pal o teatri, muzeja, galeriji, biblijoteki, andre dokumentačno aktivita the andre aver aktiviti le manušendar andal o minoriti. Pre kada o them del love andal le themeskero lovengero giņipen. Pal kada o Šeraļipen del avri peskero l'il, save dromeħa te del dotaciji u so kampil te kerel, te vareko e dotacija kamel.

§ 13

O čačipen te del avri the te chudel o informaciji andre la minoritakeri čhib

(1) Le manušen andal o minoriti hin čačipen te del avri the te chudel o informaciji andre peskeri čhib.

(2) Kaj te likerel the te bararel e kultura, o tradiciji tho čhiba, o them šegetinel te del avri o periodicko the naperiodicko t'iskos (l'ila the genđa), so den avri andro čhiba le minoritengere, so dživen but the la tradicijaha andre Čechiko republika. Šegetinel the andro radijos the televiza, le programenca andre čhiba le minoritengere, so dživen but the la tradicijaha andre Čechiko republika. Pre kada o them del love andal le themeskero lovengero giņipen. Pal kada o Šeraļipen del avri peskero l'il, save dromeħa te del dotaciji u so kampil te kerel, te vareko e dotacija kamel.

(3) Pal kada, sar te kerel the sar te del avri o televizna the radijova programi kijo minoritengere manuša paš o subjekti, so keren radijos the televiza, vakeren o specijalna čačipnaskere l'ila.⁹⁾

DUJTO KOTOR

So avel avreske andro zakonos pal o prestupki

§ 14

O zakonos n. 200/1990 Sb., pal o prestupki, sar kada zakonos prekerde o zakoni: n. 337/1992 Sb., n. 344/1992 Sb., n. 359/1992 Sb., n. 67/1993 Sb., n. 290/1993 Sb., n. 134/1994 Sb., n. 82/1995 Sb., n. 237/1995 Sb., n. 279/1995 Sb., n. 289/1995 Sb., n. 112/1998 Sb., n. 168/1999 Sb., n. 29/2000 Sb., n. 121/2000 Sb., n. 132/2000 Sb., n. 151/2000 Sb., n. 258/2000 Sb., n. 361/2000 Sb., n. 370/2000 Sb., o arakhiben le ustavnone sudostar n. 52/2001 Sb., o zakoni: n. 164/2001 Sb., n. 254/2001 Sb., n. 265/2001 Sb. the n. 274/2001 Sb., avel avreske avka:

1. Andro § 49 pro agor kotororeske 1 vaš o punktos (.) avel d'ind'ard'i (,) the kije pes thovel o literi d) the e) avka:

“d) brañinel le manušeske pal e minorita te arakhel peskere minoritakere čačipena,

e) čhinel bacht avreske, bo hino andal e nacionalno minorita, hin les aver farba cipa, hin murš vaj džuvli, hin les (la) aver orientacija pro murša vaj pro džuvla, hin les aver čhib, khangeripen vaj paťaviben, savi god'i les hin pal e politika vaj pal aver veci, či hin abo kerel but'i andro politicka seri, odbori vaj andre aver jekhetañibena, kaskero hino, či hino barvalo abo na, či hin sasto abo na, vaj či hino romñaha vaj hiñi romeha u hin len čhave.”

2. Andre § 49 kotororo 2 pal o lava “1000 Kč” vaš “the”avel d'ind'ard'i (,) the kijo agor pes thovel lava “the vaš o prestupkos pal o kotororo 1 litera d) the e) pokuta dži 5000 Kč”.

TRITO KOTOR

So avel avreske andro zakonos pal o gava tho fora

§ 15

Andro zakonos n. 128/2000 Sb., pal o gava tho fora (gavutno vaj forutno keriben), avel avreske:

1. Andro § 29 kotororo 2 vaš o numeros "20" avel o numeros "10" the vaš o numeros "50" avel o numeros "40".

2. Andro § 117 kotororo 3 andre jekhto veta vaš o numeros "15" avel o numeros "10", pro agor dujtona vetake vaš o punktos (.) avel o maškaruno (;) the thovel pes kije o lava: " the avka o manuša andal o nacionalna minoriti mus te aven jepaš vaj buter savore dženendar andro viboris".

ŠTARTO KOTOR

So avel avreske andro zakonos pal o themeskere kotora

§ 16

Andro § 78 kotororo 2 andro zakonos n. 129/2000 Sb., pal o themeskere kotora, pes vaš o numeros "10" thovel o numeros "5". Vaš o lava "ke oda isto nacija aver sar čechiko" pes thovel "ke nacija aver sar čechiko" the pro agor dujtona vetake vaš o punktos (.) avel o maškaruno (;) the thovel pes kije o lava: " the avka o manuša andal o nacionalna minoriti mus te aven jepaš vaj buter savore dženendar andro viboris".

PANDŽTO KOTOR

So avel avreske andro zakonos pal o šerutno foros Praha

§ 17

Andro § 78 kotororo 2 andro zakonos n. 131/2000 Sb., pal o šerutno foros Praha, pes andre jekhto veta vaš o numeros "15" thovel o numeros "5" the pro agor dujtona vetake vaš o punktos (.) avel o maškaruno (;) the thovel pes kije o lava: " the avka o manuša andal o nacionalna minoriti mus te aven jepaš vaj buter savore dženendar andro viboris".

ŠOVTO KOTOR

So avel avreske andro zakonos pal o avrikidipena andro gaveskere the foroskere šera'ipena

§ 18

Andro § 31 andre zakonos n. 152/1994 Sb., pal o avrikidipena andro gaveskere the foroskere šera'ipena the pal oda so avel avreske andro varesave aver zakoni, pes buch'arel o kotororo 3, ta akana dičhol avri avka (the le kijathode lavenca so hin pisimen teleder sar^{10a}):

"(3) Andro gav vaj foros, kaj ačhaven viboris vaš o minoriti pal o specijalno zakonos,^{10a} pes del avri o akhariben pal o kotorora 1 the 2 the andre čhib la minoritakeri.

---

^{10a}) Andro § 117 andro zakonos 128/2000 Sb., pal o gava tho fora, sar les prekerd'a o zakonos 273/2001Sb."

EFTATO KOTOR

So avel avreske andro zakonos pal o avrikidipen andro themeskere kotora

§ 19

Andro § 27 andro zakonos n. 130/2000 Sb., sar te kidel avri le bičhaden andro themeskere kotora the pal oda so avel avreske andro varesave zakoni, pes buch'arel o kotororo 3, ta akana dičhol avri avka (the le kijathode lavenca so hin pisimen teleder sar 18a):

“(3) Andro themeskero kotor, kaj ačhaven viboris vaš o minoriti pal o specijalno zakonos,^{18a)} pes del avri o akhariben pal o kotorora 1 the 2 the andre čhib la minoritakeri.

---

^{18 a)} § 78 kotororo 2 andro zakonos 129/2000 Sb., pal o themeskere kotora, sar les prekerd'a o zakonos 273/2001 Sb.”

OCHTOTO KOTOR KANA KODA ZAKONOS AVEL KIJE ZOR

§ 20

O zakonos avel kije zor d'iveseste, kana ela avri akhardo.

o **Klaus** peskere vasteha
o **Havel** peskere vasteha
važ avreske o **Špidla** peskere vasteha

---

1) O zakonos n. 101/ 2000 Sb., pal oda, sar te arakhel personalna informaciji the pal oda so avel avreske andro varesave aver zakoni - sar les prekerde o paluneder čačipnaskere l'ila.

2) O zakonos n. 83/1990 Sb., sar o občani te jekhetañaren pes - sar les prekerde o paluneder čačipnaskere l'ila.

O zakonos n. 424/1991 Sb., sar pes te jekhetañarel andro politicka seri the zgejl'ipena - sar les prekerde o paluneder čačipnaskere l'ila.

O zakonos n. 220/1999 Sb., sar džal o zakladno vaj aver slugadžipen the cvičišagi the pal varesave čačipnaskere aspekti pal o založna slugadža.

O zakonos n. 221/1999 Sb., pal o bu'akere slugadža - sar les prekerd'a o zakonos n. 155/2000 Sb.

3) O zakonos n. 128/2000 Sb. pal o gava tho fora (gavutno vaj forutno keriben) - sar les prekerd'a o zakonos n. 273/2001 Sb.

O zakonos n. 129/2000 Sb. pal o themeskere kotora - sar les prekerd'a o zakonos n. 273/2000 Sb.

O zakonos n. 131/2000 Sb. pal o šerutno foros Praha - sar les prekerde o aver zakoni.

4) O zakonos n. 301/2000 Sb. pal o matriki, pal o nav the aver nav the pal oda, so avel avreske andro varesave aver sphandle zakoni.

5) O zakonos n. 128/2000 Sb. - sar les prekerd'a o zakonos n. 273/2000 Sb.

6) §18 andro zakonos n. 99/1963 Sb., o občansko sudno rjados - sar les prekerd'a o zakonos n. 30/2000 Sb.

§7 andro zakonos n. 335/1991 Sb. pal o sudi tho sudci

§2 andro zakonos n. 141/1961 Sb. pal o trestno sudno keriben (o trestno rjados) - sar les prekerde o paluneder zakoni.

§33 andro zakonos n. 182/1993 Sb. pal o Ustavno sudos.

§12 andro zakonos n. 563/1991 Sb., pal o lovengere l'ila (učetnictvos).

§ 46a andro zakonos n. 202/1990 Sb., pal o loteriji the aver bavišaga - sar les prekerd'a o zakonos n. 149/1998 Sb.

§3 andro zakonos n. 337/1992 Sb. pal o taksi (dañi) the aver po'imen love - sar les prekerde o zakoni n. 35/1993 Sb. the n. 255/1994 Sb.

- 7) O zakonos n. 152/1994 Sb., sar te kidel avri o šeralipena andro gava tho fora the pal oda so avel avreske andro varesave aver zakoni - sar les prekerde o aver čačipnaskere l'ila.
O zakonos n. 130/2000 Sb., sar te kidel avri le bičhaden andro themeskere kotora the pal oda so avel avreske andro varesave zakoni - sar les prekerd'a o zakonos n. 273/2001 Sb.
O zakonos n. 247/1995 Sb. sar te kidel avri andro Čechiko parlamentos - sar les prekerde o aver čačipnaskere l'ila.
- 8) O zakonos n. 76/1978 Sb., pal o khera paš o školi - sar les prekerde o aver čačipnaskere l'ila.
O zakonos n. 29/1984 Sb., pal o zakladna školi, maškarutne školi tho učeder odborna školi (o školsko zakonos), sar les prekerde o aver čačipnaskere l'ila.
O zakonos n. 564/1990 Sb., pal e themeskeri sprava the korkorutno dirigišagos andro školi - sar les prekerde o aver čačipnaskere l'ila.
- 9) O zakonos n. 483/1991 Sb. pal e Čechiko televizija - sar les prekerde o aver čačipnaskere l'ila.
O zakonos n. 484/1991 pal o Čechiko radijos - sar les prekerde o aver čačipnaskere l'ila.